

TALIM SOHASIDA MENEJMENTNING AHAMIYATI

Saidova Rahima Rustamovna

Oriental universiteti "Ta'limda menejment" yonalishi 1-kurs talabasi.

Annotatsiya: *Ushbu maqolada ta'lim sohasidagi menejment hamda uning ahamiyati ahqida so'z boradi.*

Kalit so'zlar: *Ta'lim, menejment, samaradorlik, boshqaruv, o'quvchi, pedagog, ilm-fan, islohot.*

Zamonaviy ta'lim qattiq nazorat va adolatli boshqaruvni talab qiladi. Ta'limda nazorat va boshqaruvning uyg'unligini ta'minlash sifat va samaradorlikning kalitidir. O'zbekiston ta'lim tizimida ta'lim sifati tizimli nazorat qilinmasa, o'quv jarayonida muayyan muammolar yuzaga keladi. Shuning uchun ta'limni boshqarish o'quv jarayonini, ta'lim turini, uning imkoniyatlarini hisobga olishi va shu bilan sifat menejmentining samarali ishlashini ta'minlashi kerak. Ta'limda boshqaruv samaradorligi va sifatining o'zgarishi to'g'ri tanlangan boshqaruv modeli va uni uzluksiz ta'lim tizimida izchil qo'llash amaliyoti bilan bog'liq. Zero, "Islohotlar muvaffaqiyati, mamlakatimizning dunyoning rivojlangan, zamonaviy davlatlari qatoridan munosib o'rin egallashi ilm-fan va ta'lim rivoji, bu borada jahon miqyosida raqobatlasha olishimiz bilan uzviy bog'liqdir[1;446]. Shuningdek, u ta'limning ijtimoiy taraqqiyotga ta'sirini ko'rsatadi

So'nggi o'n yillikda mamlakatimiz hayotida ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy omillar ta'sirida ro'y berayotgan jadal o'zgarishlar jamiyat hayotining barcha jabhalariga, jumladan, ta'lim tizimiga ham o'z ta'sirini o'tkazdi. Ta'lim sohasida sodir bo'layotgan jarayonlarni o'rganishning dolzarbligi ortib bormoqda, chunki jamiyat bilim asosiy ijtimoiy qadriyat bo'lgan axborot jamiyatiga o'tish yuqori intellektli shaxs rolini oshirishga olib kelishini tushunadi. nafaqat ilgari to'plangan ilmiy bilimlarni idrok etish, balki ilg'or axborot texnologiyalari, xizmatlar va mahsulotlar ko'rinishida umumlashtirish, tahlil qilish, yangi narsalarni yaratishga qodir. Menejment so'zi italyanча maneggiare so'zidan kelib chiqqan bo'lib, asboblar bilan ishlov berishni anglatadi. Manage so'zi lotinча manus so'zidan olingan. Menejment oilaviy tadbir, sport tadbiri yoki biznesni boshqarish bo'ladimi, barcha turdagi faoliyatda ishtirok etadi. Bunday faoliyatning murakkabligi ham kundankunga ortib bormoqda, shuning uchun menejment intizomi doimiy ravishda muammolarning yangi echimlarini izlamoqda. Natijada u asrlar davomida doimiy ravishda paydo bo'ladi.

O'zbekiston taraqqiyotining yangi bosqichida ta'lim tizimini isloh qilish, sifatli ta'lim tuzilmasini yaratish, uzluksiz ta'limni yangi samarali jarayonga aylantirish masalalari tobora dolzarb bo'lib bormoqda. Bu vazifalar ta'lim ustidan adolatli boshqaruv va universal nazorat tizimini rivojlantirish va mavjud shakllarni takomillashtirishni taqozo etadi. Shu bois, bugungi kunda uzluksiz ta'lim sifatini

oshirish, uning imkoniyatlarini kengaytirish, samaradorlikni oshirish maqsadida nazorat va boshqaruv jarayonini isloh qilish bo'yicha qo'shimcha tadqiqotlar va yangicha yondashuvlarga ehtiyoj ortib bormoqda. Dunyoning barcha mamlakatlarida ta'lim sifatini ta'minlash ustuvor vazifa bo'lib qolmoqda.

Ta'lim muassasasining sifat menejmenti ta'limni tashkil etish, ta'minlash va boshqarish jarayonini o'z ichiga olgan va asosan o'quv jarayoni bilan bog'liq bo'lgan murakkab tizimdir. Ta'lim sifati bo'yicha tadqiqot olib borgan tadqiqotchilarimizning fikricha, "Ta'limda menejmentning maqsadi o'quvchilarning umumiy boshqaruv nazariyasi bo'yicha bilim saviyasini oshirish, ularda bu bilimlarni amaliyotda qo'llash qobiliyatini shakllantirishdan iborat" [2.]. Boshqacha aytganda, asosiy e'tibor o'quvchilarning bilimni oshirish, olgan bilimlarini amaliyotda qo'llash qobiliyatini yuzaga chiqarishga qaratilishi kerak.

Menejment resurslarni foydalilikka aylantirish jarayonidir. Menejment beshta asosiy funktsiyani o'z ichiga oladi: rejalashtirish, yo'naltirish, tashkil etish, xodimlarni boshqarish, boshqarish, nazorat qilish. Menejment - bu korxonona yoki biron bir muassasa muvaffaqiyatiga hissa qo'shish uchun korxonaning inson kapitalidan foydalanish jarayoni.

Ta'limda nazorat va boshqaruv tizimi professional, ochiq, oshkora va adolatli, mantiqiy izchillik bilan tashkil etilishi muhim ahamiyatga ega. Binobarin, ta'lim muassasasida ishning qanchalik to'g'ri yo'lga qo'yilganligi, boshqaruv modelining to'g'ri tanlanganligi, ta'lim sifatini nazorat qilishning adolatli tashkil etilganligi ta'lim samaradorligiga ham kuchli ta'sir ko'rsatadi[5.4]. Shu bilan birga, davlat ta'lim tizimi uchun tashqi nazorat mexanizmlari ishlab chiqilib, ular orqali ta'lim muassasalarini attestatsiyadan o'tkazish va monitoring qilish amalga oshirilmoqda. Sertifikatlashtirish orqali menejmentni o'rganish, nazorat qilish va unga ta'sir ko'rsatish tartiblari har yili takomillashtirilib, xalqaro standartlarga moslashtirilmoqda. Ta'lim muassasalarida bunday ishlar ichki nazorat bo'limlarini halol va qonuniy ishlashga, o'qituvchilarni yanada puxta ishlashga, kamchiliklarni aniqlashga, kamchiliklarni bartaraf etishga undaydi.

Ta'lim menejmentida eng asosiy vazifa -bu o'qituvchi, o'quvchi, ota-ona va jamiyat bilan ishlashdir. Menejment haqidagi keltirilgan tavsiflar shundan dalolat beradiki, u boshqaruv ma'nosini bildira turib, ma'muriy buyruqbozlik iqtisodiy boshqaruvdan tubdan farq qiladi. Ta'lim menejmentini rivojlantirish orqali odamlarning mehnatga bo'lgan munosabatini o'zgartirish, ma'naviy rag'batlantirish va hamkasblar o'rtasida do'stona munosabatlarni yo'lga qo'yishdir. Bugungi kunda boshqa sohalar qatorida ta'lim sohasida islohatlar olib borilmoqdaЮ

Shuning uchun, O'zbekistonda ilg'or xorijiy tajribadan foydalanish, ta'lim sifatini oshirish bo'yicha rivojlangan davlatlar metodologiyasini qabul qilish, ta'lim sifati ustidan nazoratni erkinlashtirish, markazlashgan boshqaruvga barham berish, byurokratik to'siqlarni bartaraf etish, bu boradagi vazifalar oddiy va xolis tizim yaratish ustuvor vazifa hisoblanadi. Masalan, fan va ta'lim rivojlanishini baholash va

monitoring qilish uslublarini yangilash orqali ta'lim sifati va samaradorligini oshirishda xorijiy tajribadan foydalanilmoqda.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, bugungi kunda mamlakatimizni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlaridan kelib chiqib, ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish, kadrlar tayyorlash tizimini tubdan qayta ko'rib chiqish, xalqaro andozalar darajasida ta'lim olish imkoniyatlarini yaratish bo'yicha zarur ishlar amalga oshirilmoqda. Shu bois ta'lim sifati ta'minlash va uni milliy ta'lim tizimiga joriy etish uchun ilg'or xorijiy davlatlarning nazorat va boshqaruv tuzilmalarini takomillashtirishning tashkiliy-pedagogik xususiyatlarini o'rganish dolzarb vazifalardan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. V. Karimova, O.Xayitov, S.Djalolova. Boshqaruv psixologiyasi. O'quv qo'llanma. T. 2008. –B.20.
2. M.Yo'ldoshev, N.Nazarova. Rahbarlik psixologiyasida axloq. – T.: 2010. –B. 19.
3. Qambarov J.X., Turdalieva M.M. Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifati nazorat qilishni takomillashtirish masalalari. Zamonaviy ta'lim jurnali. 2014 yil. 7-son. -B. 19
4. Q.Quronboyev Q, U.Hayitov. Rahbar ma'naviyatining boshqaruv samaradorligini oshirishdagi roli va ahamiyati. Toshkent: Turon zamin ziyo. 2016.- B.27.
5. E.G'oziyev., R.Toshimov. Menejment psixologiyasi. O'quv qo'llanma. T.2001.- B.13.